

VINH DỰ VÀ TỰ HÀO LÀ TRUNG TÂM NGHIÊN CỨU, GIẢNG DẠY TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

PGS, TS PHẠM HỒNG CHƯƠNG

Viện trưởng Viện Hồ Chí Minh
và các lãnh tụ của Đảng

Tháng 12-1986, Đại hội lần thứ VI của Đảng đã đề ra đường lối đổi mới toàn diện đất nước. Trước đòi hỏi của sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội, của công cuộc đổi mới, nhất là trên lĩnh vực tư tưởng, lý luận, Đảng ta chủ trương đẩy mạnh công tác nghiên cứu về Chủ tịch Hồ Chí Minh. Năm 1991, Đại hội lần thứ VII của Đảng khẳng định lấy chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động của Đảng.

Đây là bước phát triển trong nhận thức, tư duy lý luận của Đảng ta. Quan điểm đó được quán triệt, đẩy mạnh thực hiện trong công tác nghiên cứu, đào tạo, bồi dưỡng cán bộ ở hệ thống Trường Đảng; ở các cơ quan nghiên cứu lý luận của Đảng, nhằm đáp ứng những yêu cầu mới của cách mạng Việt Nam. Đó là cơ sở lý luận-thực tiễn rất quan trọng để đi tới hình thành trung tâm chuyên nghiên cứu và giảng dạy về thân thế, sự nghiệp, tư tưởng Hồ Chí Minh, đó là: *Viện nghiên cứu Chủ tịch Hồ Chí Minh và các đồng chí lãnh tụ khác của Đảng* (gọi tắt là Viện Hồ Chí Minh) trực thuộc Viện Mác-Lênin (ngày 19-8-1987); *Bộ môn Tư tưởng Hồ Chí Minh*, trực thuộc Giám đốc Học viện CTQG Hồ Chí Minh (ngày 2-6-1993), sau

đó được chuyển thành *Khoa tư tưởng Hồ Chí Minh* trực thuộc Giám đốc Học viện (từ ngày 1-3-1995).

Để đẩy mạnh hơn nữa công tác nghiên cứu, giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp đổi mới, ngày 30-10-1996, Bộ Chính trị BCH TƯ Đảng (Khoá VIII) đã ra Quyết định số 07/QĐ-TW về việc hợp nhất *Viện Nghiên cứu chủ nghĩa Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh* với *Học viện CTQG Hồ Chí Minh*, lấy tên là *Học viện CTQG Hồ Chí Minh*.

Theo quyết định trên, từ năm 1998-1999, Giám đốc Học viện đã ra các quyết định về bố trí cán bộ lãnh đạo, tổ chức bộ máy và chức năng, nhiệm vụ, hợp nhất *Viện nghiên cứu Chủ tịch Hồ Chí Minh và các lãnh tụ khác của Đảng* và *Khoa Tư tưởng Hồ Chí Minh* thành *Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng* (gọi tắt là *Viện Hồ Chí Minh*) trực thuộc Ban Giám đốc Học viện, có chức năng vừa nghiên cứu và giảng dạy về Chủ tịch Hồ Chí Minh và nghiên cứu các lãnh tụ của Đảng.

Sự ra đời của Viện Hồ Chí Minh là bước phát triển tất yếu, trên cơ sở kế thừa hoạt động nghiên cứu, giảng dạy của các cơ quan, đơn vị

trước đó; đồng thời cũng đánh dấu bước phát triển mới trong công tác nghiên cứu, giảng dạy, tuyên truyền về thân thế, sự nghiệp, tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh ở Học viện CTQG Hồ Chí Minh, nay là Học viện CT-HC quốc gia Hồ Chí Minh.

Trong hơn 20 năm qua, thực hiện những nhiệm vụ do Trung ương và Ban Giám đốc Học viện giao, công tác nghiên cứu, giảng dạy, tuyên truyền về thân thế, sự nghiệp, tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh được đẩy mạnh và đạt được những thành quả to lớn.

Về nghiên cứu khoa học, đã chú trọng việc nghiên cứu, biên soạn, xuất bản các di sản của Chủ tịch Hồ Chí Minh dưới dạng sách toàn tập, tuyển tập và chuyên đề-những sách công cụ để phục vụ cho nghiên cứu, giảng dạy và các nhiệm vụ chính trị khác. Đúng dịp kỷ niệm lần thứ 100 Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh (5 - 1990), Viện Hồ Chí Minh đã hoàn thành việc biên tập và Nhà xuất bản Sự thật xuất bản lần thứ nhất bộ sách *Hồ Chí Minh Toàn tập* (gồm 10 tập).

Đề đáp ứng yêu cầu nghiên cứu, học tập tư tưởng Hồ Chí Minh và chuẩn bị tiến tới Đại hội lần thứ VIII của Đảng, ngày 22-12-1994, Ban Bí thư Trung ương Đảng đã ra quyết định số 93/QĐ-TW về việc xuất bản bộ *Hồ Chí Minh Toàn tập* gồm 12 tập và giao cho Viện Hồ Chí Minh thực hiện. Chỉ trong 12 tháng, bộ sách (12 tập) *Hồ Chí Minh Toàn tập* đã được xuất bản đúng dịp khai mạc Đại hội lần thứ VIII của Đảng (6-1996). Cho đến nay, đây là công trình tư liệu lớn nhất công bố các bài nói, bài viết... của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Năm 2001, thực hiện Nghị quyết Đại hội lần thứ IX của Đảng (4 - 2001), Ban Bí thư Trung ương Đảng (Khoá IX) quyết định xuất

bản lần thứ ba bộ sách *Hồ Chí Minh Tuyển tập* (3 tập) và giao cho Học viện, trực tiếp là Viện Hồ Chí Minh thực hiện. Đúng dịp kỷ niệm lần thứ 112 ngày sinh của Bác (5-2002), bộ sách *Hồ Chí Minh Tuyển tập* (gồm 3 tập) đã được xuất bản (lần thứ ba). Vào thời gian này, đơn vị còn xây dựng *Mục tra cứu 28 chuyên đề* trong đĩa CDROM *Hồ Chí Minh Toàn tập* (do Ban Tư tưởng - Văn hoá Trung ương chủ trì), phục vụ thuận lợi cho nghiên cứu, học tập và tuyên truyền về Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Bên cạnh đó, Viện đã chủ trì hoặc phối hợp với một số ban, ngành ở trung ương, địa phương và nhà xuất bản nghiên cứu, tuyển chọn, xuất bản nhiều loại sách nghiên cứu và tư liệu chuyên đề như: *Nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh* (gồm 3 tập); *Hồ Chí Minh - Về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*; *Tư tưởng Hồ Chí Minh về độc lập dân tộc gắn liền chủ nghĩa xã hội*; *Tư tưởng Hồ Chí Minh về đại đoàn kết*; *về kinh tế*; *về công nghiệp*; *về nông nghiệp và nông dân...*

Theo Quyết định số 142 QĐ/TW, ngày 18-5-2005 của Bộ Chính trị, Học viện đã giao cho Viện Hồ Chí Minh tổ chức việc tiến hành sưu tầm để xuất bản những bài nói, bài viết... của Chủ tịch Hồ Chí Minh chưa in trong bộ sách *Hồ Chí Minh Toàn tập* (12 tập). Dự kiến năm 2010, nhiệm vụ này sẽ hoàn thành.

Song song với những nhiệm vụ trên, công tác nghiên cứu cơ bản về Chủ tịch Hồ Chí Minh được coi là một nhiệm vụ trọng tâm

Năm 1989, Viện Hồ Chí Minh được Bộ Khoa học - Công nghệ và Môi trường mời làm tư vấn xây dựng *Chương trình nghiên cứu khoa học cấp Nhà nước về tư tưởng Hồ Chí Minh*. Đến năm 1991, Chương trình này được thực hiện với tên gọi Chương trình nghiên cứu

khoa học cấp Nhà nước: *Tư tưởng Hồ Chí Minh*, mã số KX - 02, gồm 13 đề tài. GS Đặng Xuân Kỳ, Viện trưởng Viện Mác-Lênin là Chủ nhiệm Chương trình; Viện Hồ Chí Minh là cơ quan thường trực, cử Ban Thư ký Chương trình và được trực tiếp thực hiện đề tài: *Hồ Chí Minh Biên niên tiểu sử* (mã số KX-02-10); đề tài *Hồ Chí Minh - Tiểu sử* và đề tài *Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu về Chủ tịch Hồ Chí Minh*. Đội ngũ cán bộ khoa học trong Viện, nhiều nhà khoa học và cơ quan nghiên cứu, lưu trữ trên cả nước đã được huy động thực hiện các đề tài này.

Với kết quả nghiên cứu, đã xác định được những nội dung cơ bản của tư tưởng Hồ Chí Minh, *đóng góp thiết thực vào việc xây dựng căn cứ khoa học để Đảng ta, từ Khóa VII, khẳng định tư tưởng Hồ Chí Minh cùng với chủ nghĩa Mác-Lênin là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho mọi hoạt động của Đảng, góp phần hình thành căn cứ lý luận làm cơ sở cho hoạch định đường lối của Đảng và xây dựng chính sách của Nhà nước; là cơ sở và nội dung khoa học cơ bản cho việc xây dựng các giáo trình, bài giảng môn học tư tưởng Hồ Chí Minh, hình thành các đơn vị nghiên cứu, giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh ở các trường Đảng và hệ thống giáo dục-đào tạo trên cả nước; góp phần quan trọng vào công tác tư tưởng, giáo dục, tuyên truyền và đưa tư tưởng Hồ Chí Minh vào cuộc sống*. Hiện nay, đây là nội dung khoa học của Cuộc vận động *Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh* mà Đảng ta phát động.

Đến năm 1996, cùng với việc xuất bản bộ sách 12 tập *Hồ Chí Minh Toàn tập*, sự ra đời của bộ sách *Hồ Chí Minh Biên niên tiểu sử* (10 tập), với hơn 10.000 sự kiện, là bộ sách tra cứu

về Hồ Chí Minh được nghiên cứu, biên soạn công phu và đồ sộ nhất, đã được bạn đọc, giới nghiên cứu trong và ngoài nước đánh giá cao. Hiện nay, bộ sách này đang được Viện bổ sung, xuất bản lần thứ hai. Sách *Một số vấn đề phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu về Hồ Chí Minh* và các sách chuyên đề cũng được xuất bản kịp thời phục vụ cho nghiên cứu. Như vậy, cho đến nay, ở Học viện, đã nghiên cứu xây dựng bộ sách công cụ khá toàn diện về tư liệu-tra cứu và phương pháp nghiên cứu, gồm: *Hồ Chí Minh Toàn tập, Tuyển tập; Hồ Chí Minh Biên niên tiểu sử; Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu Hồ Chí Minh*.

Căn cứ vào nhiệm vụ được giao, Học viện đã thực hiện tốt nhiệm vụ chuẩn bị nội dung, tổ chức và tham gia tổ chức thành công nhiều hội thảo khoa học lớn kỷ niệm ngày sinh, về thực hiện *Di chúc* của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Đồng thời, tổ chức và tham gia tổ chức nhiều hội thảo khoa học các cấp, các cuộc mít tinh nhà nước và địa phương nhân kỷ niệm 90 năm, 95 năm, 100 năm ngày sinh của các cố Tổng Bí thư của Đảng, Chủ tịch nước và Thủ tướng Chính phủ. Từ kết quả đó, Viện đã biên tập, xuất bản nhiều sách kỷ yếu các hội thảo và tuyển chọn, biên tập, xuất bản sách tuyển tập của các đồng chí lãnh đạo chủ chốt của Đảng và Nhà nước ta. Các hoạt động khoa học trên đây không chỉ đóng góp tích cực vào công tác tư tưởng lý luận của Đảng, giáo dục đạo đức, truyền thống cách mạng đối với cán bộ, đảng viên và nhân dân, mà còn tập hợp được nhiều tư liệu và công trình nghiên cứu khoa học có giá trị, làm cơ sở để những năm 2003-2006, đơn vị thực hiện thành công *Chương trình sưu tầm tư liệu và viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo chủ chốt của Đảng và Nhà nước* do Ban

Bí thư giao. Từ tháng 6-2009, đã tích cực triển khai thực hiện quyết định của Ban Bí thư về việc sưu tầm và viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo tiền bối của Đảng; chương trình này sẽ hoàn thành vào tháng 12-2010.

Là đơn vị đầu tiên của cả nước được thành lập để giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh và là môn lý luận cơ bản trong chương trình đào tạo của Học viện, nhiệm vụ giảng dạy luôn được Học viện coi trọng và tiến hành với chất lượng ngày càng cao.

Thực hiện nhiệm vụ quan trọng này, những giảng viên đầu tiên của Bộ môn tư tưởng Hồ Chí Minh và đội ngũ giảng viên giàu kinh nghiệm sau này của Viện Hồ Chí Minh và Học viện đã từng bước xây dựng Chương trình khung chính thức để giảng dạy và cung cấp cho học viên tài liệu học tập ngày càng hoàn chỉnh. Từ việc biên soạn chương trình, tài liệu, bài giảng về *Tư tưởng Hồ Chí Minh* theo chương trình trung cấp lý luận chính trị ở thời kỳ đầu, đến biên soạn chương trình, tài liệu, tập bài giảng *Tư tưởng Hồ Chí Minh* dùng cho hệ cao cấp lý luận chính trị, cử nhân chính trị và đào tạo sau đại học về Hồ Chí Minh học. Đồng thời, đáp ứng nhu cầu thực tiễn, một số cán bộ đã tham gia biên soạn giáo trình *Tư tưởng Hồ Chí Minh* cho hệ thống giáo dục quốc dân, đóng góp vào sự nghiệp giáo dục, đào tạo và góp phần đưa tư tưởng Hồ Chí Minh vào cuộc sống.

Trong hơn 10 năm qua, môn Tư tưởng Hồ Chí Minh đã được đưa vào giảng dạy cho hơn 200 lớp thuộc các hệ cử nhân chính trị, cao cấp lý luận chính trị do Học viện mở và nhiều lớp chuyên đề về tư tưởng Hồ Chí Minh ở một số địa phương. Các bài giảng luôn được nâng cao về nội dung và gần đây đã được thực hiện bằng những phương pháp giảng dạy mới.

Sớm nhận thức được phải đào tạo đội ngũ cán bộ khoa học có trình độ cao về Hồ Chí Minh học đáp ứng cho nhiệm vụ tương lai, sau thời gian chuẩn bị, đến năm 2003, Viện Hồ Chí Minh được giao nhiệm vụ đào tạo thạc sỹ Hồ Chí Minh học (mã số 60.31.27) và trở thành cơ sở đầu tiên được Bộ Giáo dục - Đào tạo giao nhiệm vụ này. Từ năm 2004 đến nay, Viện đã đào tạo được 5 khoá với tổng số 73 học viên (đã tốt nghiệp 51 học viên). Theo kế hoạch, sau ba khoá đào tạo thạc sỹ, sẽ chuẩn bị đội ngũ, cơ sở vật chất, tài liệu để tiến tới đào tạo tiến sỹ chuyên ngành Hồ Chí Minh học.

Từ năm 2000 đến nay, để cung cấp giảng viên môn Tư tưởng Hồ Chí Minh cho hệ thống trường Đảng và hệ thống giáo dục quốc dân, ở Học viện đã có 5 khoá đào tạo với 420 giảng viên. Số giảng viên hạt nhân này đang phát huy tốt vai trò tại nhiều nhà trường trong cả nước.

Ngoài ra, đội ngũ cán bộ còn tham gia giảng dạy bộ môn Tư tưởng Hồ Chí Minh cho hệ đào tạo thạc sỹ, tiến sỹ các chuyên ngành khác; hướng dẫn thành công nhiều luận án tiến sỹ, luận văn thạc sỹ ở các chuyên ngành liên quan; tham gia nhiều hội đồng chấm luận án tiến sỹ, luận văn thạc sỹ và nhiều hội đồng nghiệm thu đề tài khoa học các cấp cũng như tham gia giảng dạy tại nhiều cơ sở đào tạo khác trong cả nước và các lớp đào tạo cán bộ cho nước CHDCND Lào.

Để phục vụ hiệu quả công tác nghiên cứu, giảng dạy, công tác khai thác, sưu tầm tư liệu ở trong và ngoài nước về Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng được đẩy mạnh. Hiện nay, phong tư liệu về Chủ tịch Hồ Chí Minh và các đồng chí lãnh đạo của Đảng, Nhà nước lưu trữ tại Học viện khá phong phú. Ở Viện Hồ Chí Minh, đã có khoảng 15.000 trang tư liệu gồm

nhiều thể loại, với nhiều tư liệu gốc về Hồ Chí Minh, gia phả, tộc phả của một số đồng chí lãnh đạo chủ chốt của Đảng và Nhà nước,... Thư viện của Viện có khoảng 5000 đầu sách trực tiếp phục vụ cho nghiên cứu, giảng dạy, học tập tư tưởng Hồ Chí Minh, chuyên ngành Hồ Chí Minh học và nghiên cứu về các đồng chí lãnh đạo chủ chốt của Đảng và Nhà nước ta.

Trong những năm qua, đội ngũ cán bộ rất tích cực trong công tác tuyên truyền về Chủ tịch Hồ Chí Minh và các đồng chí lãnh đạo của Đảng và Nhà nước ta, đã viết hàng trăm bài công bố trên các phương tiện thông tin và tham gia nhiều hội thảo khoa học trong nước và một số hội thảo quốc tế tổ chức ở Việt Nam; thực hiện nhiều cuộc gặp gỡ, trao đổi với giới nghiên cứu, báo chí nước ngoài đến nước ta nghiên cứu về Chủ tịch Hồ Chí Minh và cách mạng nước ta. Khi về nước, họ đã viết một số cuốn sách, bài báo khách quan, đúng đắn về Người và cách mạng Việt Nam.

Thực hiện Chỉ thị 23 của Ban Bí thư Trung ương Đảng (Khoá IX) về đẩy mạnh nghiên cứu, tuyên truyền, giáo dục tư tưởng Hồ Chí Minh, đưa tư tưởng Hồ Chí Minh vào cuộc sống và Chỉ thị 06 của Bộ Chính trị (Khoá X) về Cuộc vận động *Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*, cán bộ của Viện đã tích cực tham gia viết tài liệu, là báo cáo viên phục vụ cuộc vận động và được các cấp, ngành, địa phương đánh giá có chất lượng, hiệu quả cao...

Những hoạt động trên đây đã thiết thực góp phần cùng toàn Đảng, toàn dân ta giương cao ngọn cờ tư tưởng Hồ Chí Minh trong sự nghiệp đổi mới.

Sự trưởng thành và phát triển của Học viện có những đóng góp không nhỏ của đội ngũ cán bộ làm công tác nghiên cứu, giảng dạy, tuyên

truyền về Chủ tịch Hồ Chí Minh. Trong thành tích chung đó, cơ quan được Giám đốc giao nhiệm vụ trực tiếp là Viện Hồ Chí Minh đã khẳng định được vị thế, đã vinh dự được Đảng và Nhà nước, được Giám đốc Học viện trao tặng những phần thưởng cao quý. Năm 1991, sau 5 năm thành lập, Nhà nước ta đã trao tặng Huân chương Lao động hạng Ba cho Viện vì *đã hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ biên soạn, biên tập và xuất bản bộ sách lớn: Hồ Chí Minh Toàn tập* (10 tập); năm 1998, Nhà nước tặng thưởng Huân chương Lao động hạng Nhất vì *đã có thành tích xuất sắc trong nghiên cứu, sưu tầm, bảo quản, giới thiệu những tư liệu, sự kiện về Chủ tịch Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng*. Nhân dịp kỷ niệm 20 năm ngày thành lập (19-8-1987—19-8-2007), Viện được Nhà nước tặng thưởng Huân chương Độc lập hạng Ba do *đã có những thành tích đặc biệt xuất sắc trong công tác, góp phần vào sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc*.

Đây là kết quả của sự nỗ lực phấn đấu, năng lực, phẩm chất và tâm huyết của đội ngũ cán bộ trong sự nghiệp nghiên cứu, giảng dạy về Chủ tịch Hồ Chí Minh, nghiên cứu về các đồng chí lãnh đạo của Đảng và Nhà nước ở Học viện. Vinh dự này là niềm phấn khởi, là nguồn động viên lớn, là khởi nguồn cho sự phát triển mới trong sự nghiệp nghiên cứu và giảng dạy, tuyên truyền về Chủ tịch Hồ Chí Minh. Trong điều kiện lịch sử mới, đó còn là động lực để tiếp tục thực hiện tốt Cuộc vận động *Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh* do Đảng ta phát động, thiết thực kỷ niệm 60 năm ngày thành lập Học viện CT-HC quốc gia Hồ Chí Minh (1949-2009) và hướng tới kỷ niệm 80 năm ngày thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam (1930-2010), 120 năm ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại (1890-2010).